Puolustusministeriö
Försvarsministeriet
Ministry of Defence

LAUSUNTO

24.5.2022

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Hallitusneuvos Minnamaria Nurminen

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

HE 58/2022 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt puolustusministeriön lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä (HE 58/2022 vp). E Esitysluonnoksessa ehdotetaan muun muassa, että nykyisestä postin yleispalveluun kuuluvasta viisipäiväisestä keräilystä ja jakelusta siirryttäisiin kolmipäiväiseen keräilyyn ja jakeluun.

Postilaatikoiden sijaintitietoja koskevaa sääntelyä uudistettaisiin siten, että yleispalvelun tarjoajan olisi annettava toiselle postiyritykselle maksutta kaikki tämän postitoiminnan hoitamisessa tarpeelliset postilaatikoiden sijaintia koskevat osoitetiedot. Postilaatikoiden tarkkojen sijaintikoordinaattien luovuttamisesta yleispalvelun tarjoaja saisi periä kohtuullisen maksun kustannustensa kattamiseksi.

Puolustusministeriö toteaa lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

Yleistä

Kustannustehokkaan postinjakelun turvaaminen muuttuvassa toimintaympäristössä on tärkeää. Postinjakelussa on myös tärkeää huomioida turvallisuusnäkökulmat, jotta maanpuolustuksen sekä huoltovarmuuskriittisen toiminnan edellytykset pystytään ylläpitämään. Esityksellä on puolustusministeriön näkemyksen mukaan Puolustusvoimiin ja kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvia vaikutuksia.

Puolustusministeriön näkemyksen mukaan tietoja tunnistetuista turvallisuuskriittisistä kohteista eikä sellaisten henkilöiden tietoja, jotka ovat keskeisessä roolissa valtion johtamisen ja turvallisuuden kannalta, ei tulisi luovuttaa sellaisille tahoille, joiden luotettavuutta ei ole arvioitu.

Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi huoltovarmuuskriittisiin tai kansallisen turvallisuuden ja maanpuolustuksen kannalta olennaisiin toimintoihin liittyvät paikka- ja sijaintitiedot. Tietojen luovuttamisessa tulisi huomioida myös tietojen kasaantumisvaikutus sekä yhdisteltävyys ja tietosuoja. Paikka- ja sijaintitietoja sisältävä tieto on monessa tapauksessa myös henkilötietoa.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö
PL 31
FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläinen Makasiinikatu 8
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 88244
Internat. +358 9 160 88244

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo@defmin.fi
www.defmin.fi

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Hallitusneuvos Minnamaria Nurminen

Tarkan sijainti- ja paikkatiedon jakamiseen liittyviä riskejä ovat muun muassa hybridivaikuttaminen ja sabotaasi. Viranomaisten on syytä varmistua siitä, ettei tietoja luovuteta tahoille, jotka voivat käyttää tietoja maanpuolustusta vaarantaviin tarkoituksiin.

Paikkatieto pitää saada turvallisuusympäristön muutosta koskevan ajankohtaisselonteon (VNS 1/2022 vp) mukaisesti osaksi kriittistä infrastruktuuria. Tämä edellyttäisi kansallisen riskiarvion tekemistä, johon osallistuisivat kaikki hallinnonalat ja paikkatietoa tuottavat ja hyödyntävät viranomaiset. Yhä enemmän tarkkaa paikkatietoa jaetaan digitaalisten järjestelmien ja erilaisten rajapintojen kautta kaikkien saataville. On tärkeää ylläpitää ja varmistaa kansallisen turvallisuuden ja maanpuolustuksen edellytykset, kun tietovarantoja, tietoliikenneratkaisuja ja tietojärjestelmiä kehitetään ja osin avataan uusien palveluiden ja innovaatioiden pohjaksi.

Osoite- ja sijaintitietojen luovuttaminen

Postilain 39 §:n 2 momentin postilaatikoiden sijaintitietojen luovuttamista koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että yleispalvelun tarjoajan olisi annettava toiselle postiyritykselle maksutta kaikki tämän postitoiminnan hoitamisessa tarpeelliset postilaatikoiden sijaintia koskevat osoitetiedot.

Lisäksi pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa huomioitaisiin sijaintitietojen luovuttamiseen liittyvät turvallisuusnäkökulmat. Momentin mukaan velvollisuutta sijaintitietojen luovuttamiseen ei kuitenkaan olisi, jos sijaintitietojen luovuttaminen voisi vaarantaa tietosuojaa, kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta. Asiaa koskevan arvion ja päätöksen tekisi Liikenne-ja viestintävirasto. Vastaava muutos tehtäisiin myös postilain 38 §:ään

Puolustusministeriö toteaa, että sijaintitietoja ei tulisi luovuttaa postiyrityksille ilman postiyrityksen taustojen ja kytkösten huolellista selvittämistä. Esityksestä ei käy ilmi, miten luovuttaminen on tarkoitus toteuttaa.

Puolustusvoimien kriittisten kohteiden ja etenkin avainhenkilöstön osalta sijaintitietojen luovuttaminen ei voi tapahtua automaattisesti, koska samalla tultaisiin luovuttaneeksi käytännössä myös henkilö-osoitetietoja ulkopuolisille tahoille. Myös kriisinhallintaoperaatioissa palvelevilla ja niissä palvelleilla tulee olla mahdollisuus suojata osoitetietonsa. Tietojen käyttöä luovutuksen jälkeen tai niiden luovuttamista edelleen kolmannelle osapuolelle ei puolustusministeriön käsityksen mukaan säädellä riittävällä tarkkuudella.

Puolustusvoimien erityissuojattavien kohteiden ja henkilöstön osoitteet ja sijaintiedot eivät saa päätyä missään tilanteessa vääriin käsiin. Sen vuoksi puolustusministeriö pitää tärkeänä, että oikeus saada tietoja ei koskisi Puolustusvoimien erityissuojattavien kohteiden tai henkilöstön osoite- ja sijaintitietoja tai että Puolustusvoimien erityssuojattavien kohteiden tai henkilöstön osoite- ja sijaintitietoja ei saisi luovuttaa edelleen.

Puolustusministeriö kannattaa postilain 38 §:ään ja 39 §:ään lisättäväksi ehdotettuja uusia säännöksiä. Sen arvioiminen, voisiko esimerkiksi kansallinen turvallisuus tai maanpuolustus vaarantua, tulisi kuitenkin kuulua asianomaisten vastuuviranomaisten, kuten turvallisuusviranomaisten tehtäväksi.

Hallintopoliittinen osasto
Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö
Hallitusneuvos Minnamaria Nurminen

Postiyritysten luotettavuuden arviointi

Voimassa olevassa postilaissa ei säädetä, millä edellytyksillä postiyritys voi toimia. Puolustusministeriö pitää tärkeänä, että viranomainen asettaa vähimmäisvaatimukset sekä arvioi postiyrityksen toimintaa jo ennen, kuin yritys aloittaa toimintansa. Myös jo toimiville postiyrityksille tulisi voida tehdä turvallisuusselvitys tai sitä vastaava luotettavuuden arviointi, jos viranomainen katsoo kokonaisturvallisuuden vaarantuneen. Postiyritysten luotettavuuden arvioinnista säätämistä tulee tarkastella mahdollisimman pian vaikkapa jo eduskuntakäsittelyn yhteydessä.

Lopuksi

Puolustusministeriö toteaa, että postinjakelu tulee jatkossakin olla kaikille tasapuolista ja jakelu toteuttaa koko valtakunnan alueella. Jakelun muuttamisessa tulee varmistua siitä, ettei sillä vaaranneta Puolustusvoimien valmiudellisia tehtäviä.

Puolustusministeriö osallistuu tarvittaessa mielellään ehdotusten jatkovalmisteluun.